

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhó hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Aldékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 23.

Uj alap.

A közös kiadásokhoz való hozzájárulásunk arányának jelentékeny felemelése már javaslat alakjában a parlament előtt fekszik.

Ez a felemelés csakis újabb alapon történhetett, mert hiszen nem is olyan régen, napnál világosabban beigazolta kvóta bizottságunk, hogy nem fizethetünk többet.

Ime, alig pergett le egy év, és máris 3%-kal feljebb emelhetőnek tartotta kvótánkat ugyanaz a bizottság.

Ugy mondták aztán, hogy Bécsből kérték a tárgyalás újból való megkezdését, tehát vártuk, hogy mennyit enged? És közbámulatra kisült, hogy semmit, ellenben mi megadtuk két nap múlva, amit két nappal előbb lehetetlennek tartottunk.

Azt mondja erre Széll miniszterelnök, hogy ez nem kvóta emelés, hanem éppen ennyi illet meg bennünket a helyes arány szerint.

Hogyan? Ekkorát gazdagodtunk két nap alatt? Talán minden polgára e bérczes hazának haupttreffert csinált, vagy amerikai nagybácsik után örökölt, hogy naponként egy negyed %-nyi kvótának megfelelően gazdagodtunk?

Ez persze képtelenség. Hiszen a szegénység jelei mutatkoznak mindenütt. A bankok korlátozzák hitelműveleteiket, ellenben emelik a kamatlábat. A nagy vállalatok pénz hiányában a csőd szélén állanak s az ezeknek hitelező apróbb

emberek, különösen az építési és szállítási vállalatoknál, hiába várják pénzüket.

E pénzügyi bajban ott állunk, hogy egy nagyobb krach esetén kártyavár módjára esnek össze összes vállalatunk és ipartelepeink, melyek a leghallatlanabb beteges állapotban — egymás hiteléből élnek és nem reális vagyonból.

Am emelik a kvótát. Miért? Talán a közösügyes dolgokból eddigi kvótánknál nagyobb arányban kaptuk a hasznot?

Egy ezredes érdekes statisztikát közöl a katonai elhelyezési táblázatból, melynek 45 tételéből 28 van olyan, melyből semmi sem jut Magyarországnak, a többiből is édes kevés. Ami pedig nem jut, az az értékesebb, mint a tüzérségi szertár, szergár, fegyvergyár, puskapor gyár, hadügyminiszterium stb. Ehhez kell még venni, hogy a penzionált katonatisztek majdnem 90%-a Ausztriában költi el nyugdíját, sőt a közös tisztek közül nyugdíjazás előtt a honvédséghez szokták átróstitálni a tiszteket, kiknek mi fizetjük aztán nyugdíját s megy Ausztriába, hol még dikciózik is ellenünk.

Hol itt a kvóta aránybani részesedés?

A diplomáciában való részesedésünket ne is emlegessük.

Sehol sem látjuk kidobott rengeteg pénzünknek visszatérülését s így érthető kíváncsisággal várjuk azt a rejtett titkot, mely megmagyarázza a kvótaemelés elfogadhatóságát.

Még kíváncsiabban várjuk pedig, hogy mit ígér, vagy legalább mit helyez kilátásba Széll Kálmán ezért a felemelt kvótáért?

Mert ha úgy lett felemelve a kvótánk, hogy semmi rekompencziót sem kapunk érte, akkor mi mégis nyertünk, mert ha kétszer ennyit kértek volna az osztrákok, — azt is megadtuk volna nekik.

Milyen szép tőle, hogy csak ennyit kért a lovagias magyaroktól.

A kvóta-javaslat.

A magyar kormány a képviselőház mai ülésén beterjesztette a kvóta javaslatot, mely Magyarország kvótáját a következő 10 évre 34,4%-ban állapítja meg. A törvényjavaslat teljes szövege a következő:

Törvényjavaslat

arról az arányról, a melyben a magyar korona országai az 1867. évi XII. törvényekben közösöknek elismert állami ügyek terheire hozzájárulnak.

1. §.

Az az arány, a melyben az 1867. évi XII. törvényekben közösöknek elismert állami ügyek költségei, a magyar korona országai és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok által viselendők, az idézett törvényekben körülírt módon, kölcsönös egyezmény útján a magyar korona országaira nézve 34,4, a birodalmi tanácsban képviselt királyságokra és országokra nézve 65,6 százalékban állapítatik meg.

2. §.

Mindaddig, amíg a magyar korona országai és Ő Felsége többi országai között a közösség a vámügyekben fennáll, a vámjövedék tiszta jövedelme, valamint a határvámjövédéki biztosítékok visszafizetési, nemkülönben az 1869. II. t.-cz. I. §-a értelmében még a vámkezelési költség általány és végre az 1879. évi I. II. törvénycikk 13. §-a értelmében Bosznia és Hercegovina országos kormányának járó

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A lélek nemesítő.

— A „Tiszántul“ eredeti tárczája. —

Írta: Hantke Emil.

Valami ügyes-bajos dolgom akadt a fővárosban, a mit szerencsésen el is intéztem. Természetes, hogy ennek öröme. Ősi szokás szerint, egy kis éjszakába is benyuló vigadozást kellett rendezni, kivált ha akadt hozzá társ is, Toronyi Jankó személyében, kivel együtt küzdöttünk diák életünkben s a kivel most véletlenül összetalálkoztam.

Egy előkelő köruti vendéglőbe tértünk be.

A multakra való édes visszaemlékezés közt telt el eleinte az idő. A fiatalság ébredő öntudatának köpenye alatt véghezvitt, akkor nagyszerű, most persze mosolyogva készített dolgainkat idéztük elő. Észre se vettük, hogy eltelt az idő, oly annyira belemelegedtünk a beszélgetésbe.

Egyszerre megüti valami hang a füleimet. A multnak hangja volt ez is, édes, vigasztaló és lelkesítő.

A cigányok közül jött. Ott húzták szokott szegletükben s hogy eddig fel nem tűntek, oka az volt, mert folyton azokat a hétköznapi megszokott darabokat adták elő.

Egyszerre, mondom, megszólalt egy rám

nézve édes emlékeket keltő darab. A primás húzta egyedül.

Valami édes és mégis lesújtó tudat keríngelt váltakozva bennem, amint belopták magukat bensőmbé a »Bihari kesergő« mélabus akkordjai.

Ez a hang, ez a játék . . . emlékszem, ezt csak egy ember tudta ily szívhez szólóan, igaz érzéssel játszani. De hol van ez az ember azóta?!

Eszembe jutott Madarász Ernő.

Együtt jártunk a jogra, egy irodában is dolgoztunk. Kedvelt cimborája és barátja volt mindnyájunknak. Nem volt összejevetel, hogy ő köztünk ne lett volna. És ha elővette az ő kis varázsszerszámját, azt az öreg száraz fát és vonójának mesteri kezelésével kicsalta belőle az öröm és bánat hangjait, akkor egész félistennek képzeltük. Ha pedig, a mit ritkán szokott tenni, szemével mereven nézett egy pontra és ujjai egész gépiesen jártak a hurokon, akkor néma csendben hallgattunk és figyeltük, hogy szólal meg a mi Ernőnk lelke.

Ilyenkor játszotta ő a »Bihari kesergőt.« Valami tulvilági vonás honolt az egész arcon, merev szemei szinte lángoltak az ihletől s csak mikor egyes futamokat végzett be mesterien tűnt fel egy kis elmosódó mosoly ajkai körül.

S mikor bevégezte, mikor szívünkben az érzelmek minden egyes hurja kéjesen rezgett, akkor is néma áhitattal néztük azt a fiút, a ki ily kitűnő zenei képességgel volt megáldva.

Egyszer, egész hirtelen eltűnt Madarász Ernő. A közkedvelt fiatal emker eltűnése általános szóbeszéd tárgyát képezve, sok mendedmondára adott okot. Mindenki tudott valamit . . . én is, a valódi okát eltűnésének.

S csodálatos; ugyanazon napon tűnt el a »Központi kávéház« tündére, a fess Miczi is. Ezt a két esetet pedig nem tudta senki sem összefüggésbe hozni.

Hogy mi lett a mi Ernőnkől, bevégezte e tanulmányait, mihez fogott, vagy bármi más legkisebb dolgot is, nem tudtunk róla semmit.

Ezek a rég megtörtént dolgok merültek fel emlékemben akaratlanul is, a mint hallottam a primás elragadó szólójátékát.

És ezzel kíváncsivá is tett maga iránt. Oda rendeltem magamhoz és elhuzattam vele még egyszer, aztán megint még egyszer, hisz olyrég nem hallottam, miközben élesen szemügyre vettem.

— Eh, hogy is gondolhattál ilyet! Ez egész fekete haju és bajszu rendes cigány typus, Ernő pedig halvány arcú, szőke haju és bajszu és kék szemű ember volt. Ehol ni, hisz ez a csodálatos cigány szépség! Fekete haju és bajszuhoz, halvány arcú és kék szem . . .

— Te voltál e valamikor Körözsligetén? — kérdelem tőle.

— Voltam.

— Mikor? Régen?

— Hát van már ugy 10 éve neki

— Kinek a bandájában?

vámálatány után fennmarad, a közösgyi költségek fedezésére fordítandó és ennél fogva a közösgyi szükségletből levonandó.

Ugy a magyar korona országai, mint a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kötelesek a közös kiadások fedezésére minden hóban havi bevételeiknek egy oly részét kiszolgáltatni, mely ezen költségekhez ugyanazon arányban, mint összes járulékok az illető évre előirányzott főösszeghez áll.

Ha a havi részesítések összege a járulék összegét el nem érné, az esetben kötelezik magukat az említett országok, hogy a különbségek és pedig tekintet nélkül bevételeikre, oly időszakokban fizetendők be, hogy a közös államháztartás fennakadást ne szenvedjen.

3. §.

Az 1. és 2. §-okban foglalt határozatok 1900. évi január 1-től 1909. évi december hó végéig érvényesek.

Jelen törvény életbe lépésével a határvidék után vállalandó közös költségek hozzájárulása arányáról szóló 1872. évi IV. törvény-cikk hatályát veszti.

Jelen törvény 1900. évi január 1-én lép életbe, feltéve, hogy a közös ügyek költségeihez való hozzájárulás iránt jelen törvénynek megfelelő határozatok a birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban is törvényerőre emelkednek.

Budapest, 1899. nov. 22.

Lukács László.

Közös tisztek áthelyezése a honvédséghez.

A honvédmiszter jelentése a közös hadseregből a honvédségbe 1898. nov. 1-től 1899. okt. 31-ig történt tiszti áthelyezésekről.

Áthelyeztek a gyalogságnál 60, a lovaságnál 68 tiszteket.

A civillista felemelése.

Körülbelül egy hónappal ezelőtt megirtuk, hogy a király udvartartás költségét évi 4.460.500 frtról már a jövő évben 6 millióra fogják felemelni. Erről az »Egyetértés« mai számában a következőket írja: Olyan helyről, melynek megbízhatóságához kétség nem fér, rendkívül érdekes hírt kapunk. A kir. udvartartás költségeit az 1889. évi XXXIX. t.-cz. tudvalevőleg 4.650.000 frtban és 1899. december 31-ig terjedőleg állapította meg. Hogy tehát a jövő esztendői budgetben a civillista címén kiadást előirányozni

s fedezetéről gondoskodni lehessen, szükséges, hogy előbb megalkottassék az új civillista-törvény, mely az udvartartás költségeit szokás szerint 10 esztendőre megállapítja. Az erre vonatkozó törvényjavaslatot Széll Kálmán eddig nem terjesztette a parlament elé és nem is fogja terjeszteni, hanem a helyett a napokban egy provizorium-javaslatban az 1889. évi XXXIX. t.-cz. hatájanak egy évvel való meghosszabbítását fogja kérni. Miért történik ez? »Az udvartartás költségeinek megszavazása és kiszolgáltatása közös ügynek nem tekintetik«, — mondja az 1867. XII. t.-cz. 7. §-a. Miért melőzi tehát Széll Kálmán a civillista-ügy normális és állandó rendezését s miért folyomodik egy oly expedienshez, a minővel eddig ebben a kérdésben egyetlen kormány sem élt s a mely az ügyet csak ideiglenesen intézi el? A válasz erre a kérdésre ime ez: »A civillista fölemelése elhatározott dolog«, az erre vonatkozó követeléssel azonban ez idő szerint előállani a kormány nem tartotta czélszerűnek. A kvóta-emelés, a katonatiszti fizetések emelése mellé még a civillista címén is másfél milliónyi új teher, sok lenne. A civillista fölemelése tehát egy évi halasztást szenved. Hogy azonban jövő esztendőre megtörténhessék, ezért kellett mellőzni ezuttal a 10 évre való megállapítást s ezért fogja Széll Kálmán javasolni a civillista-provizoriumot.

Öngyilkosság a katonaságnál.

A közös hadsereg és a honvédség öngyilkosairól szóló jelentés.

A közös hadseregben 1898—99-iki szolgálati év alatt 118 öngyilkosság és 61 öngyilkossági kísérlet, a honvédségnél 35 öngyilkosság és 11 öngyilkossági kísérlet történt.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 23.

A kvóta-levegőjü terhes, fekete felhők már az ülés megnyitása előtt gyülemltek a Ház folyosóján, ahol busan és komoran áldogáltak a képviselők. Az ülés elején már megteltek a padok s zajongás közt olvasták föl a jegyzőkönyvet és szavazták meg a horvát provizoriumot harmadszori olvasásban.

A primás megint intett s egyszerre csend lett, de csak addig, míg ujjai újra meg nem érintették a hurokat.

Madarász Ernő állott újból előttem.

Szemeit mereven egy pontra szegezte, ujjai egész gépiesen siklottak a hurokon és én oly néma csendben hallgattam és figyeltem, mint régen, mikor mindnyájan lestük, hogy szólal meg a mi Ernőnk lelke.

Most is a »Bihari kesergőt« játszotta. Valami tulvilági vonás honolt az egész arczon, merev szemei szinte lángoltak az ihlettől s csak mikor egyes futamokat végzett be mesterien, tünt fel egy kis elmosódó mosoly ajkai körül.

S mikor bevégezte és bennem az érzelmek minden egyes hurja rezgésbe jött, látom hogy a mi primásunk, az asztalra hajtja le fejét és... sir, zokog, keservesen.

Odamentem hozzá.

— Ernő! Küld el a bandát és te pedig gyere velem.

Szó nélkül engedelmeskedett felhívásomnak.

Hárman maradtunk.

— Gyertek el hozzám szólott Toronyi. Szobámban kényelmesen és feltűnés nélkül kibeszélhetitek magatokat.

A meghívást elfogadtuk.

— Ne most meséld el életed sorsát, szerencsétlen fiu, — mondám, miután kényelmesen elhelyezkedtünk a szobában.

— Megkísérlem. De nem hiszem, hogy az összefüggést meg tudjam tartani.

A delegáció.

A delegáció kéziratát is zajban vették tudomásul és Perczel Dezső indítványozta, hogy a delegáció tagjait hétfőn válasszák meg.

Madarász József a delegátusok megválasztásának napirendre kitűzése ellen tiltakozott s indítványozta, hogy előbb tüzzék napirendre magát a kéziratot.

Széll Kálmán ezzel szemben az eddigi gyakorlatra hivatkozva, pártolta az elnök indítványát.

Az öreg Madarász félre értett szavai helyreigazítása címén kimutatta, hogy az 1867—70-es években minden jelentést előbb tárgyaltak és azután tüzték ki a választást a napirendre.

Széll kormányelnök szintén ezen a címen megjegyezte, hogy nem czélszerű a fölvetett kérdésben vitázni, mert a törvény a delegáció kiküldését rendeli.

Polónyi Géza föltétlenül igazat adott Madarász Józsefnek. A Ház nem is kötelezhető a delegáció megválasztására, mert hisz ennek előfeltételei vannak. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Elnök: Kérem, szavazásra bocsátom. (Zaj.)

Barta Ödön: Nem bocsájtható szavazásra. Nincs ok arra, hogy megitéljük napirenden való tárgyalás által azt, hogy mily körülmények közt jött létre a királyi kézirat.

Elnök: Tessék szavazni!

Az egész kormánypart föláll.

Elnök: A Ház indítványomat elfogadta. (Folytonos zaj).

Papp Elek: Sürgős interpellációt jelentek be.

Pichler: Az osztrák disznóságról.

Kabos és Rosenberg előadók jelentéseket terjesztettek be.

Nyugtalan várakozás.

Fejérváry Géza báró betérjesztette a két katonai provizórikus javaslatot s az ezekhez tartozó jelentéseket.

Ehhez nem szólott senki, a véderő bizottsághoz utasították.

A kvótajavaslat betérjesztése.

Ekkor fölállott Széll Kálmán és előadta, hogy kölcsönös alku utján kell megállapítani a kvótát. A két kvóta-küldöttség a kvótát megállapította, a kormány nevében e megállapodást minden okmányával és az ehhez tartozó törvényjavaslattal együtt betérjeszti s kéri annak a pénzügyi bizottsághoz utasítását. (Csönd). Az összes előterjesztések kinyomandók.

Kossuth Ferenc az osztályokhoz való utasítást követeli. Fölsorolja a nagy szegénység

Van úgy az ember életében, hogy talál egy gyöngyszemet a legundokabb posványban. A szervezete már kezd romlani, de a halvány csillamlás, mit erőlködve ki tud fejteni, eszükbe juttatja, hogy más talaj, más elbánás, más körülmény ismét az eredeti, csillogó állapotba képes átvarázsolni.

Egy ilyen gyöngyszemet találtam én is. Észre vettem hogy a csillogó külszin és romlott szervezet közt nem pusztult el egészen a szép és nemes fogalma. Az öntudat köze még nem aludt ki egészen, de már erősen pislogott...

Megismertem a »fess Miczit«. Az a bánatos elmerengés, őszinte és nyílt feleletek, melyekkel észre térített, mikor kezdtem a nő méltóságot szem elől téveszteni, felkeltette bennem a meleg érdeklődést.

Én ezt a lányt meg fogom menteni!

De mit szól hozzá a világ! A világ, ez a nagy hatalom, mely magának követel mindent, de adni nem ad semmit. Evvel vettem számot midőn nyomtalanul eltűntem.

És azóta itt tengettem az életemet. Abban hagytam tanulmányaimat, csak hogy egy nyomorúságos kisállást kaphassak és megmentsem az emberiség számára az én — Mariskám.

És mondhatom, hogy boldogság, csak a legnagyobb nyomorúságban lakozik. Amilyen boldog voltam kis otthonomban, oly szerencsétlen voltam mindenütt azon kívül. A legnagyobb küzködéssel tudtam a betevő falatot megkeresni.

— Még akkor nem voltam bandában, csak...

... csak úgy kisegítőnek hívtak ide is. oda is.

— Mintha én emlékezném az arczodra.

Nem emlékszel én rám vissza?

— Hogy hívják a nagyságos urat?

— Engem? ... Borbíró Imre.

— A mi Szigfriedünk! ... jaj bocsánat.

— De most már elárultad magad. Vald be őszintén hogy...

— Madarász Ernő vagyok.

— Tehát mégse csalt képzelő tehetségem.

Hát hogy kerültél te szerencsétlen erre a foglalkozásra?

Toronyi Jankó, ki eddig is csak bámult és csodálkozva nézett körül a történetek menete folytán, tágra nyílt szemekkel leste minden mozdulatunkat.

A primás ezt úgy látszik észre is vette.

— Engedjenek meg, de egy félórai idő van még a vendéglői órából s kötelességemet teljesíteni kell.

És odament a bandához.

Mint mikor a bágyadt szélcsend nyomása alól fölszabadult fürgeteg teljes erővel elkezd tombolni, süvölteni és bömbölni és féltelmessége szinte tisztelettel veszi körül, a banda is szintugy valóságos extasisba tört ki.

A primás csak intett egyet a szemével.

És egyszerre a hangok változatos harminája tört elő. A fiuk remekeltek. Benne volt a játékkukban minden: öröm, bánat, vigság, szomorúság, megnyugvás és a legérdekesebb ábrándozás.

okait. Beszédjét senki se hallgatja, ezért panaszosan felkiált:

— Itt már a kvóta ellen beszélni se lehet!

Majd újból az osztályokhoz kéri a javaslatot utasítani.

Szell Kálmán szólásra jelentkezett.

— Abcug! Le vele! Nem emeljük a kvótát! — tört ki siketítő zajban a szélsőbal.

— Emeli-e a kvótát? Aláírta-e az 1896-iki jelentést? Nem emelheti hát a kvótát!

A zajra a jobboldal ellenzajjal felelt.

Leghevesebben kiabált Fichler, akit rendre is utasított az elnök.

Hentaller, Rigó, Marjay és Leszkay csatlakoznak a heveskedőkhöz.

Pár percig tartott, míg Szell Kálmán szóhoz jutott s megjegyezte, hogy nem kedvtelésből, hanem kötelességből szól, tehát meghallgatást követelhet. (Ki-kötörő zaj).

Leszkay: Frázisokat nem hallgatunk!

Szell Kálmán: Az 1896-iki és 98-iki jelentést aláírtam. Majd kifejttem, miért írtam alá és miért járultam hozzá a tegnapi megállapodáshoz. Be is tudom bizonyítani, hogy a két álláspont közt nincs különbség. Majd lesz erre idő.

Hentaller: Gondoskodunk róla.

Marjay: Szószátyárkodni tud.

Szell kormányelnök: Bő alkalom lesz a vitára. Nem fog kibujni egyetlen érv elől se, de most nincs itt az ideje a diskusszióknak. Most csak Kossuthnak akar röviden felelni. Kossuth a kvótabizottság szavait támadja meg. Hiszen a bizottság nem mondott semmit. Amit Kossuth megtámad, azt a lapok mondják.

Fichler: A Pester Lloyd!

Szell: A kvótabizottság jelentése a Ház előtt fekszik, tessék elolvasni. A bizottság számbeli adatokkal számította ki, hogy azon az alapon, melyet 30 éven át elfogadtunk, Magyarországot megilleti 33,84% kvóta. Nem mondja, hogy ez csekély, de ez a pontos számítás. Végül hivatkozik arra, hogy joga van a javaslatnak a pénzügyi bizottsághoz való küldését kérni, azért ehhez ragaszkodik. (Helyeslés jobbról, hoch a szélsőbalon).

Fichler: Ez öt milliójába kerül Magyarországnak. Ezért öt perc szünetet kérünk!

Komjáthy Béla: A kvóta azért se utalható a pénzügyi bizottsághoz, mert annak azt felül kell bírálnia. Már pedig a pénzügyi bizottság

Nem sokáig kellett küzködnöm. Az a lény kiért elhagytam szülőm, barátot, ismerőst, karjaim közt kilehelte megtisztult lelkét . . .

Ez az eset megzavart egészen. Nem tudtam semmit sem csinálni, mert folyton előttem lebegett az ő anyagi alakja. Ez volt oka, hogy a hivatalból is kitétek. Nem tudták hasznomat venni.

A legnagyobb kétségbeesés közben össetalálkoztam egy bandával. Jóképű cigánygyerekek voltak. Megszántak és adtak falatot a magukéból, hogy éhen ne vesszek.

Ekkor jutott eszembe, hogy közzéjük álok. Egy kis festőszer és senki sem ismer rám, hogy én az egykor kedvelt Madarász Ernő vagyok.

Elhallgatott.

Tépelődve ültünk pár percig a legkinosabb csendben.

— De hát most már ez akarsz maradni mindig?

— Ez! Ha képes voltam pályámat félbe szakítani, hogy megmentsek egy megmenthető lelkét, ugy kötelességem most már ezen a helyen megmaradni, hogy lerójjam hálámat azon emberek iránt, kik nélkül éhen kellett volna veszni . . .

És az ifju, kiből ki tudja mily kitűnő jogász válhatott volna, most egy előkelő körüti vendéglőben muzsikál, hogy jó hírű bandájának hirnevét és vagyonát szaporítsa.

tagjai nagyrészt ugyanazok, akik a kvótabizottságban is vannak. Ezek tehát a saját munkájukat fogják felülbírálni. A kvótánál mindig politikai tekintetek is érvényre jutnak, ezért a pénzügyi bizottság nem alkalmas arra, hogy alaposan megvitassa. Kéri a miniszterelnököt, álljon el szándékától s utasítsák a kvótajavaslatot az osztályokhoz. (Helyeslés a szélsőbalon).

A többség Kossuth indítványának mellőzésével a pénzügyi bizottsághoz utasította a javaslatot.

Interpelláció a kőbányai zárlat ügyében.

Fapp Elek a kőbányai sertéspiacznak az osztrák tartományoktól való eltiltása dolgában interpellálja a földművelésügyi minisztert, kéri, tud-e érvényt szerezni a kormány az Ausztriával kötött állatforgalmi egyezménynek s képes-e a sertéskivitelünk elé emelt osztrák akadályt elhárítani?

Darányi miniszter konstatálta, hogy 67 darab Kőbányáról Bécsujhelybe szállított sertés közül egyen a sertésvész állapotot kapták meg. Erre az osztrák belügyminiszter elzárta a kőbányai bevitelt s tudatta Darányival, hogy a zárlatot nem oldja fel, de specialiter egyes levágásokra ad engedélyt. Az új állatforgalmi egyezmény szerint az osztrák kormánynak nincs joga ily zárlatot elrendelni, csak keleti marhavész esetén, a mi pedig Kőbányán nincs, tehát felkérte ő, a miniszter az osztrák minisztert, hogy vizsgálta meg közegével a kőbányai piacot, annál inkább, mert az ott levő 33,000 sertés közül egy se beteg. A mi a sertéskereskedelem decentralizációját illeti: a miniszter Barcon hízótelepet fog felállítani. Ha lehet: többet is. A magyar kormány az állatforgalmi egyezményt a kiegyezés integráns részének tekinti s ehhez szilárdul ragaszkodik. (Általános helyeslés)

Fapp Elek és a Ház a választ tudomásul vette.

Az ülés fél 1 órakor végződött.

A legközelebbi ülés hétfőn lesz.

A magyar sajtó a kvótaemeléssel.

A magyar sajtó, kivéve a félhivatalost, egyhangulag elítéli a kvótaemelést, mint amely legkevésbé sem áll arányban az ország gazdasági helyzetével. Némely lap szenvedélyes kifakadást intéz a bizottságok ellen, mások azonban fatalismust látnak benne és nem többet, vagy mérlegelik azon előnyt, mely a már 4 év óta huzódó politikai harc megszűnéséből az országra háramlik.

A B. H. ezt írja:

A pénzügyi mérlege tehát a gazdasági kiegyezésnek és a közösügyi megegyezésnek Magyarország súlyos megkárosulását hirdeti.

De hát most már nem lehetett az elemi csapás erejével ható károsodást elhárítani. Le kell vele számolnunk, mint egy befejezett tényvel, a mint leszámol egy égett ember az üszkeivel.

Az első nagy hibát az 1867-iki kiegyezés megalkotói s annak a kornak fáradt, kimerült, sokat szenvedett és türelmetlen nemzedéke követte el, a mikor először sietve-sietette a rendezést, a mikor elvállalta a határörvidék preczipuumát s elvállalta a hét százalékkal nagyobb kvótát, mint a mennyit az abszolút korszakban fizettünk. Ez a kiegyezés nagyon drága volt és nagyon igazságtalan. A másik nagy hiba volt, hogy attól az időtől fogva kormányaink s többé-kevésbé bűnbán fogamzott parlamentjeink nem voltak képesek kvótánkat leszállítani, sőt a leszállítás igazságát sem voltak képesek erővel hangoztatni.

Az A—ny így ír:

Négy évi szakadatlan háboruszkodás után veszi tesek vagyunk. Mert hogy az osztrákok is engedtek az ő követeléseiből, még pedig többet mint mi, az itt nem jöhet komolyan tekintetbe, mert az osztrákok azért engedhettek sokat, mert tulsokat követeltek. Nem a követelés mérvadó itt, hanem az addigi tényleges állapot, mert máskülönben mi egyszerűen arra az álláspontra helyezkedhettünk

volna, hogy a mai magyar kvóta is sok, kérjük tehát annak leszállítását.

A kvótaküldöttségek megállapodása szerint Magyarország a kvótabáborban három százalékot vesztett, Ausztria három százalékot nyert. Ez a valóság, melyet semmiféle frázissal nem lehet elpalástolni vagy elvitatni.

A magyar kvótaküldöttség, midőn hozzájárult a kvótaemeléshez, úgy gondolkodott, hogy a kvóta háboru folytatásából eredő kár sokkal nagyobb, mint az a hátrány, mely a magyar kvóta emelésében rejlik.

H—k így:

Ezt a megállapodást nem lehet a matematika tudománnyal igazolni. Igazolása nincs a lejárt kvótarányhoz képest a mi teherviselőképességünk meggyarapodásban. Nem mérlegelésnek az eredménye ez a kules, hanem csak a végszükség állapotából kifolyó alkonak a kelletlen következménye, ami elől azért nem lehet kitérni, mert megelőzni nem tudtuk.

Ezt a csapást — mert csakis csapásnak mondhatjuk ezt az alkut, amely igazságtalan teljesítésre kötelez bennünket, azzal lehetett volna elhárítani, hogy a parlament egyenesen a kvóta-statusquo alapján választatik meg s a uralkodó párt maga veri meg azokat a sáncokat, amelyek az országot a kvóta kérdésben minden hozzáférhetéstől elzárják.

Ez nem történt. Sőt a legújabb évek története azt bizonyítja, hogy minden intézkedés megtéetett arra nézve, hogy a kvóta-status megbolygatására a falláciák, a csapdák felállíttassanak.

A M—g-ban Bartha Miklós irt a kvótaemeléssel s egész fergeteget szór ellene, valamint a bizottságok működése ellen. Idézzük cikkének hatásos befejezését:

A görögök aranyat kaptak macedonai Fülöpötől szabadságuk fejében. Ez is alávalóság. De hasznuk volt benne. Pénzt kaptak. De mi pénzt adunk, hogy szolgálk lehessünk!

A »Budapester Tagblatt« így ír:

A valóságban aligha tudja valaki jelenleg száamokban kifejezni e teher többletét. Tiszán politikai okok szöloáltak a kompromisszum mellett és a kvótaemelés kimentésére sem lehet egyebet felhozni, minpolitikai okokat. A magyar kvóta-küldöttség jelentése, illetve a kormány küszöbön álló kvóta-javaslatára felelt meginduló vitánál lesz majd alkalmuk azon kiváló politikuskoknak és államférfiaknak, kik tagjai voltak a magyar kvóta-deputációknak és a mai határozat mellett szavaztak, nézetüknek kifejezést adni s ezektől függ aztán, hogy lecsendesül ez a kedvetlen és bosszus hangulat, mely most az országban uralkodik. Arra mindenesetre el lehetünk készülve, hogy a szélsőbal heves harcot fog indítani a kormány és kormánypárt ellen és így december havának meglehetősen viharos lesz a lefolyása.

A. P. H. azt fejtegeti, hogy a kvótaemelés nem szünteti meg a viszályokat Ausztriában. Az »E—s« a legszenvedélyesebb kifakadásokat intézi a kvótaemelés ellen, a M. H. pedig megnyugszik és azt írja, hogy Magyarország rekompenzációt talál a kvótaemeléssel szemben a fogyasztási adók visszatérítésében.

Al orvosnövendék a nagyváradai káptalannál.

Nagyvárad, nov. 23.

Egy idő óta sűrűn jöttek az ország minden városába segélyező egyletekhez, káptalanokhoz, megyéspüspökökhöz s dúsgazdag emberekhez, kikről országosan tudva van áldozatkészségük, szép kaligrafával irt kérvények Budapestre. E kérvényekben elmondott rendre, hogy Lajtos Elek orvostanhallgató a budapesti tudományegyetemen, igen sanyaru anyagi körülmények között él. Szülei földhözragadt szegény emberek, a kik betevő falatjukat is alig tudják megszerezni s így fiukat nem képesek segélyezni, hogy az orvosi tudományt elvégezze, kéri tehát a t-

czimet, hogy bármily csekély adománnyal is rá nézve az orvos egyetem elvégzését lehetővé tegyék.

A kérvénynek legtöbbször lett is eredménye, mert mellékelve volt a kérvényhez a budapesti egyetemi dékán ajánló levele és alatta pedig az orvosi kar dékánjának hivatalos pecsétje. A kérvényező megjelölte, hogy a kérvényt, mint-hogy ahoz egy fontos irat, az ajánló levél is mellékelve van, mindenestre küldessék vissza az esetleges pénzküldeményekkel együtt, még pedig az *orvosegyetem portásához*, ahol azután az ál-orvosnövendék meg is jelent naponkint s felszedegette a pénzküldeményeket, a mik elég busásan is érkeztek.

A napokban a nagyváradi I. sz. káptalanhoz is érkezett *Lajos Elek* orvosnövendéktől egy kérvény, melyben az áldozatkész káptalant kéri, hogy nyomoruságos helyzetét egy kevés pénzáldozattal javítsa. Mellékelve volt a kérvényhez az orvostudományi dékán ajánló levele a hivatalos pecséttel ellátva.

A hivatalos pecsét *gyanul keltett*. Pár éve ugyanis egy banda szintén megkísérelte hamis egyetemi bizonylatokkal a pénzügyítés ilyen módját, de kísérlete éppen a *nagyváradi káptalannál hajótörést szenvedett*. A pecsét hamissága ugyanis fölfedeztetett, mert összehasonlították egy ott levő s ugyanazon dékáni hivatal pecsétjével s erre a banda lépre került.

A mostani bizonylat pecsétjén is gyanus deformációkat találtak, a kérvény tehát tárgyalás nélkül is hamisnak vélt bizonylattal együtt felküldetett a budapesti m. kir. tudomány egyetem orvostudományi dékáni hivatalához megvizsgálás végett.

Itt egy szempillantás a dékáni bizonylatba elég volt, hogy az egész hamisítás és ezzel együtt az egész furfangos csalás napfényre jöjjön. A dékán most feljelentette az ügyet a fővárosi rendőrségnél, mely azonnal intézkedést is tett, hogy a tettest kézrekerítse. Ez nem is volt nehéz munka.

Lajos Elek, az ál orvosnövendék ugyanis rendes napi szokásához képest gyanutlanul lépegetett fel az orvos egyetemre, hogy a portásnál felvegye az ujabbnál újabb pénzküldeményeket. Az ajtóban találta a portást, kitől nyomban megkérdezte.

— Jött valami?

— Jött ám, — felelte a portás. — Tessék jönni aláírni.

Az ál-orvosnövendék örvendezve, gyanutlanul lépegetett be a portáoszobájába, egy rendőr azonban rögtön nyakon csipte a jó madarat s bekísérte a kerületi kapitánysághoz.

Itt a bizonyítékok sulya alatt bevallott mindent. Elmondta, hogy neve nem *Lajos Elek*, hanem *Nógrády Antal*.

E névvel pedig a rendőrség előtt már minden meg volt mondva.

A különféle helyekről kicsalt összegek több száz forintra rugnak.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Nov. 25. Estély a tanítóörben.

Nov. 26. A nőegylet tea-estélye a bémer-téri cukrászda helyiségben d. u. 5 órakor.

Decz. 6. Esküdtzéki tárgyalás.

Decz. 10. A zenekedvelők hangversenye.

* *Erzsébet királyné* szanatorium. A tüdőbetegek részére nagyszabású szanatoriumot akarnak létesíteni a fővárosban, Ő Felsége védnöksége alatt, amelyet *Erzsébet királyné*

szanatoriumnak neveznének. Ennek alapját közadakozásokból és alapítványokból akarják összehozni. Elsősorban is a törvényhatóságokhoz fordulnak, hogy alapítványokat tegyenek. Egy ágy alapítvány 5000 frt s ezért az alapítványt tevő évenként 3 hónapig egy beteget elhelyezhet a szanatoriumban. Ilyen adakozásra szólítja fel az emberbaráti czélből alakult bizottság Nagyvárad városát is.

* *A braganzai herceg látogatása*. A braganzai herceg, aki tavaly városunkban is katonáskodott, jelenleg Debreczenben szolgál a Vilmos huszárezrednek ott levő csapatánál. A fiatal herceg tegnap kezdte meg a látogatását Debreczen előkelő ségeinél. Az első látogatást plébánosánál dr. *Wolafka* Nándor v. püspök-nél tette, ahol hosszabban időzött.

* *A város kölcsöne*. Nagyvárad városának nagyobb kölcsönre van szüksége, hogy a már megszavazott vagy a közel jövőben létesítésre váró nagyszabású intézményeket keresztülvihesse. A közgyűlés felhatalmazást adott dr. *Bulyovszky* József polgármesternek, hogy tárgyalásokat folytasson a nagyobb pénzintézetekkel s a városra lehetőleg előnyös kölcsönt eszközöljön ki. A pénzpiacz nyomott helyzete azonban nem volt alkalmas a kölcsön felvételére. A polgármester *Ragány* János városi főszámvevővel a napokban ismét a fővárosban járt a kölcsön ügyében s bár végleges eredménnyel még nem járt az utjok, kedvező kilátás van rá, hogy a város részére sikerül előnyös feltételek mellett a nagy kölcsönt megszerezni.

* *Milán király Magaslakon*. *Milán* ex-király, a szerb hadsereg főhadparancsnoka, mint minden évben, úgy ez évben is ellátogat barátjához, *Zichy* Jenő grófhhoz Magaslakra, hogy egyet vadászson a vad-dus 14,000 hold vadászterületen. A magaslaki heted-hét országon híres vadász kastélyban jelenleg is nagy társaság mulat és várják a királyi vadászt. *Milán* király el is indult Belgrádból, azon föltett szándékkal, hogy egyenesen Nagyváradra jön. Zimonyból Budapestre ment, a honnan pár napi tartózkodás után fog csak Nagyváradra jönni.

* *Uj községi tanítók*. Nagyvárad város községi iskoláinál egyszerre három tanító, illetve tanítónői állás üresedett meg. A községi iskolaszék tegnap töltötte be választás útján a megüresedett állásokat. A községi polgári leányiskolához munkatanítónőnek *Perné* Nár-czis kisasszonyt, a községi elemi iskolákhoz tanítóul *Balogh* Károlyt és tanítónőül *Tóth* Mariska kisasszonyt *Tóth* Imre tanító leányát választották meg.

* *Nemesség adományozás*. Ő Felsége *Delie* János nyugalmazott őrnagynak és törvényes utódainak »dubiczai« előnévvel a magyar nemességet adományozta.

* *Uj egyetemi könyvtárnok*. Ő Felsége dr. *Ferenczi* Zoltánt, a tudomány egyetem könyvtári igazgatóját a *Szilágyi* Sándor elhunytával megüresedett budapesti tudomány egyetem könyvtári igazgatójává nevezte ki.

* *A tűzér laktanya építésének ügye*. A város által építetett Vilmos tűzérégi laktanya vállalkozói annak idején nem fejezték be a laktanya építését a terv szerint s az ez által szükségessé vált pótmunkálatokat Nagyvárad városa saját pénztárából fedezte. Az ennek megfelelő összeget természetesen lefogta a Hártil és társai vállalkozóktól a város. A vállalkozók azonban nem akarják a teljesített

pótmunkálatokat, illetve az azokért lefogott összeget jogosnak elismerni, miért tárgyalást tartottak erre nézve. Tegnap délután kezdték meg a tárgyalást, melyben a lefoglalás ellen már csak azért is tiltakozott a vállalkozó cég képviselője, mert a vitás kérdést Ők már bírói utra terelték. A bizottság ma a helyszínen fogja megállapítani, hogy a város által lefogott összeg megfelel-e a teljesített pótmunkálatoknak.

* *A chrysanthém-kiállítás bevétele*:

jegyekből	114 frt 50 kr.
buffet	70 » 64 »
felülfizetés: <i>Rees</i> L. 5 frt,	
<i>Popper</i> Károly 2 frt és	
ifj. <i>Schwarz</i> Ábrahámné	
utólagos felülfizetéseikkel	
együtt	97 frt 60 kr.

Összesen: 282 frt 74 kr.

Kiadások: (Silbermann Ign.

elengedett 2 forintot) 50 frt 28 kr.

tiszta jövedelem 232 frt 46 kr.

ebből kap:

az Erzsébet árvaház 40 frt 49 kr.

a városi árvaház 40 frt 49 kr.

a nőegyleti menház 151 frt 48 kr.

Összesen: 232 frt 46 kr.

Nagyvárad, 1899. nov. 23.

* *Jóváhagyott alapszabály*. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a karódi róm. kath. tanító-egylet alapszabályait jóváhagyta.

* *A felekezeti temetők*. A nagyváradi központi temetőkről szóló szabályrendelet szerint az összes felekezeteknek biztosítva van a külön temető rész, amelyben halottaikat örök nyugalomra helyezhetik. A felekezetek nagy részének már ki is jelölték a temetőket. Az ág. evangélikus egyház előjárósága tegnap megkereste a városi tanácsot, hogy részére is jelölje ki a temetőt, ahova szertartásuk szerint áldott földbe temethessék a hitközség kötelekébe tartozókat s azok családtagjait. Kijelentik, hogy a szabályrendeletben foglaltakat elősmerik s a hitközségre nézve kötelezőnek tartják.

* *Törvényszéki orvosi képesítés*. Dr. *Sztahó* Dezső m. kir. honvéd-ezredorvost törvényszéki orvossá képesítették.

* *Elbocsájtottak a honvédség kötelekéből*. *Vadász* Rezsőt és *Sztahó* Szevert a m honvédelmi miniszter, miután védkötelezettségüknek eleget tettek, a honvédség kötelekéből elbocsájtotta.

* *Egy ifju halála*. Egy élte tavaszán levő ifju elhunytáról értesülünk mély részvétellel. *Lovas-Menszár* Tihámér szolgabírói irnok, pár heti súlyos szenvedés után tegnap délután meghalt. A szegény kisenvedett ifju 19 éves volt. Temetése holnap, szombaton délután 3 órakor lesz a kálvária-utcai halottas-háztól. Béke hamvaira!

* *Hunyady János szobra*. A király által ajándékozott tíz szobor közül Hunyady János szobrának is elkészült már a mintája s a napokban tekintette azt meg a felülvizsgáló bizottság *Tóth* István szobrász budapesti műtermében. Teljes dicsérettel ajánlották a miniszterelnöknek elfogadására a monumentálisnak ígérkező művet. *Tóth* István gótstílusú egyszerű talapzatra állította Hunyady alakját. A talapzaton a művész *Vajda-Hunyad* várának egyik ismert tornyáról mintázta le s átstilizálta. A bástya-torony első oldalát a Hunyadyak nagy czimere díszíti. A monumentális emelkedő toronyalapon áll Hunyady korhű pánczéjában, két kezét hatalmas pallosának markolatán nyugtatva. Tekintete a messzeségbe mélyed, mintha örködnék. Az egész kompozíció végtelen nyugalmat és méltóságot áraszt. Hét méter ma-

gasra van tervezve és az Albrecht-ut Mátyás-templom alatti fordulójánál lesz felállítva. Tóth István azelőtt Bécsben lakott és Zumbusch tanítványa volt s ez a második nagy műve. Első nagyobb műve a váradi *Szent László-szobor* volt, melyet dr. *Shlauch* Lőrincz bibornok megrendelésére készített s amely szintén kiváló alkotás.

* **Kivándorlás.** A tél már mutatkozni kezd a felvidéken, hidege nem igen engedi a népet a mezőre, erdőre, a hol már most nincs is igen mit keresnie. A keresetnek ez a hiánya súlyossá teszi a szegény népek a megélhetést s ez kezökbe adja a vándorbotot. Egyre-másra hagyják el az emberek csapatostul otthonukat s mennek Amerikába. Egész községek elnéptelenedtek, így a Poprád völgyében és Ungban. Egy-egy községben husz-harmincz ház is üresen áll s alig van nap, a melyen tizen-huszan ne indulnának a tengerentúlra. Ungban Putka Helmechről a mult héten vagy ötvenen vándoroltak ki.

* **Audiencia a telefonon.** Vidám apróságot kolportálnak most a miniszteriumokban Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszterről. A legutóbbi napok egyikén történt, hogy a miniszterium telefonján csengettek:

— Halló, itt Sopron beszél. Ullein József, a soproni iparegyesület elnöke, sürgősen beszélni óhajtana Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter ő kegyelmességével.

A miniszter erre a hívásra csakhamar a telefonnál volt.

— Mi tetszik? — kérdezte a soproni iparosok vezérét.

Ullein ur erre elmondta, hogy az iparosok a kamarai választást sürgetnék meg s egy kis memorandumot terjesztenének a miniszter elé.

— Kár lenne azért Budapestre fáradni, mondta a miniszter, talán elintézhethetnk most.

Sopron nem kérette magát, hanem fölolvasta telefonon a miniszternek az egész memorandumot. A végén még azt sem hagyta ki: vagyunk a kegyelmes urnak alázatos szolgálói . . .

A miniszter a memorandumot elintézte a telefonon.

— Kérelmük alapos, felelte vissza Sopronba s ha lehet, rövid idő alatt teljesítem.

Lám, a soproniak élelmes emberek. Telefondíjat fizettek ugyan, de megtakarították az uti költséget, meg aztán a stempilt is, a mit a kérelmükre kellett volna ragasztani.

A transzváli háboru.

London, nov. 23. A Reuter-ügynökségnek jelentik Lourenco-Marquezból: A búrok ladysmithi főhadiszállásáról 21-iki kelettel a következő távirati jelentés érkezett: A pretóriai kommandó lovas-zászlósa azt jelenti, hogy 21-ére virradó éjjel hallották, hogy Ladysmithben megmozdulnak az ágyuk és a lovasság. Az előőrsek észrevették, hogy az angolok kijáratot keresnek Lomeardskop és Bulwannahill irányában. Az ott fölállított Maxim-ágyuk erre tüzet adtak, minthogy azonban a távolság igen nagy volt, egy nehéz ágyúval gránátokat röpítettek az angolok felé, a kiket hajnalban visszazorítottak. A városi ütegek a búrokra lövöldöztek, a kik közül kettő megsebesült. Azt hiszik, hogy a meghiusult kirohanást azért tervezték, hogy az estcourti csapatoknak segítségét vigyenek, mert sürgős segítséget kértek Ladysmithből. Az üzenet átadóját a búrok elfogták, de azután ismét elbocsátották.

Joubert tábornok legutóbbi jelentésében azt mondja, hogy az estcourti csapatok visszavonulásának Pietermaritzburg felé elvágta az útját és a Tugela folyó felé szorította őket.

Pretória, nov. 23. A Standard and Diggers News magánértesülése szerint Natalban a hollandiai farmerek általános fölkelése várható. Azokban a fokföldi kerületekben, a

melyeket a köztársaságok annektáltak, a németalföldiek máris csatlakoztak a búrokhoz.

Pretória, nov. 23. Hivatalos jelentések szerint a búrok vesztesége a háboru kezdete óta 90 halott és 200 sebesült volt. Az utóbbiak egy része már fölgögyült és visszatért a harcztérre.

London, nov. 23. A Times lourenco-marquezi levelezője azt jelenti lapjának tegnapi kelettel, hogy hosszasan beszélgetett Gregorowski transzváli főbíróval és Dieperink-kel, az első volksraad tagjával, akiket úgy látszik, nagyon meglepett az, hogy egy idegen hatalmasság sem jött segítségükre a búroknak. Elismerik, hogy az angolok számbeli tulsulya végre megteszi hatását, de remélik, hogy a búrok vitészege elismerésre fog találni és kiemelik, hogy a búrok jól bántak az angol foglyokkal.

London, nov. 23. A Reuter-ügynökségnek jelentik Pretóriából: Snyman tábornok azt jelenti, hogy Mafeking mellett mult hétfőn tüközet folyt. Az angolok erősen lövöldöztek a búrok ágyúira és erődítvényeire. Az utóbbiak jó sikerrel ágyúzták az angol erődítményeket. A búrok részén egy ember esett el. Az angolok veszteségét nem ismerik.

Durban, nov. 23. Az oranjei búrok nyugat felől Fort Rottighamon át 3000 főnyi haddal és ágyúkkal nyomulnak előre. Moor-Riverből jelentik, hogy az ellenség észak felől ágyuzni kezdte az angol táborát. Néhány gránát a táborba esett. Veszteségük azonban eddig nem volt az angoloknak.

EGYESÜLETEK.

A magántisztviselők országos szövetségének Nagyváradon is megalakul a fiókja vasárnap s erre nézve a következő felhívást vettük: Nagyvárad és Biharmegye magántisztviselőinek figyelmébe. A magántisztviselők országos szövetségének elnöksége dr. Kovács Gyula a kir. keresk. muzeum aligazgatója, egyetemi m. tanár vezetése alatt az országos szövetség megismertetése czéljából városunkba érkezik és a *folyó hó 26-án* a kereskedelmi csarnok nagyszobájában d. u. 3 órakor a szövetség czéljait és szervezetét ismertető előadást fog tartani.

A fentieket azon kérelem kapcsán hozzuk a nagyvárad és biharmegyei magántisztviselők tudomására, hogy figyelemmel a saját anyagi és erkölcsi érdekeikre, a jelzett előadáson tömegesen megjelenni sziveskedjenek.

A midőn még előleges tájékozódás czéljából a szövetség alapszabályaiból az alábbiakat közöljük, újból kérjük a t. magántisztviselő urakat a minél tömegesebb megjelenésre.

Nagyvárad, 1899. nov. 23.

Az előkészítő bizottság.

Az alapszabályok 2 §-a: A szövetségnek az a czélja, hogy mindenhol és mindenkiel szemben megvédje a tagjai anyagi és társadalmi érdekeit. A szövetség az a fórum, amely a törvényhozással, testületekkel, magánemberekkel szemben képviseli a magántisztviselőket, kezdeményezője és vezetője a magántisztviselők minden mozgalmának, akár az összesség, akár csak egyes szakmák, csoportok érdekének szolgálatának.

A szövetség feladatául kitűzi, hogy az állás közvetítést országosan szervezi; kezdeményezi és támogatja az olyan intézmények megteremtését, amelyek kölcsönösségen alapulnak és a magántisztviselőkre nézve közhasznúak,

mint a milyenek a fogyasztási szövetkezetek, lakás-szövetkezetek és hasonló intézmények; állástalan és szűkölködő kartársak részére segítőpénztárt alapít és hogy első sorban azoknak a határozatoknak a végrehajtását szorgalmazza, a melyeket a magán tisztviselők 1896. évi országos kongresszusa kimondott. E határozatok értelmében tehát arra törekszik, hogy:

a magántisztviselők jogi helyzetét törvény szabályozza; a magántisztviselők kötelező nyugdíj-biztosításáról törvény gondoskodik;

a magántisztviselők a teljes vasárnapi munkaszünet áldásaiban részesüljenek és a törvényhozás méltányosságát biztosítsa a magántisztviselők részére, ha majdan az adók reformja szőnyegre kerül.

6. §. Rendes tagokká lehetnek a magyar korona területén fennálló kereskedelmi, ipar és közlekedési magán vagy részvényes-vállalatok, valamint gazdasági hivatalok tisztviselői, továbbá az állandó alkalmazásban levő műszaki és külső szolgálati tisztviselők, a mennyiben magántisztviselőknak tekinthetők. A rendes tagok egy korona évi tagsági díjat fizetnek.

IRODALOM.

A katholicizmus Angliában. Van szerencsénk a mélyen tisztelt olvasóközönség figyelmét kiadványaink 62-ik évfolyamára, *Madaune* Abbé címzetes kanonoknak: *»Histoire de la Renaissance du Catholicisme en Angleterre ou XIX. siècle.»* (A katholicizmus újjászületése Angolországban a XIX. században) című, jelesen ismert magyar fordításban megjelent munkájára fölhívni!

A szerző, a ki a leirt eseményeknek hosszú időn át volt figyelmes szemlélője, egykoru források és tudományos folyóiratok alapján állította össze művét, melyet 1896-ban másodszor átdolgozva, harmadik kiadásban bocsátott a nyilvánosság elé. Írója a tárgyat az 1548-ik évvel kezdve, nagy vonásokban mutatja be azt a szakadást, mely az említett évben az angol katholicus egyházat érte, hogy föltárja ennek helyzetét a XVIII. század végén, mikor a lefolyt idők alatt uralkodó vallási türelmetlenség és szenvedélyes jogfosztás következtében misem jellemezte inkább a katholicus ügynek reménytelen voltát, mint az az országszerte visszhangzó no popery (le a pápával) kiáltás! De az általános csüggedés közepette, mint szólítja az örökös gondviselés új életre a katholicus egyházat — ez a mű tulajdonképeni tárgya. Az említett XVIII. század vége új korszakot kezd. A nagy franczia forradalom ugyanis, mikor a vértől már irtózni kezdett, száműzte a katholicus egyház szolgálóit, kik kénytelen búcsút mondva hazájoknak, utjokat a csatornántúlra vették, hogy fölkeressék angol hitrokonaikat ódon vár-falak közt s gyanuítlan kunyhókban szerzett rejtekhelyeiken, hová őket annak a reformált tannak letéteményesei és őrei száműzték, mely a szabadgondolkodás, szabadkutatás, szabadszóolás s lelkiismereti szabadság ígésző fákláját vélte a nem is oly hosszú három évszázad előtt az elaggott Európa elé kitűzni.

E jövevény katholicus papok voltak azok, kik szétszórva az angol és ir szigeten, szavukkal és példájukkal előhívták a katholicus Egyházat rejtekeiből. S a megmozdult katholicus öndudatnak jogosultságát kezdi lassan maga az alkotmányos angol nemzet is elismerni, annál is inkább, mert a szomszédság alkalmas volt arra, hogy a higgadt angol a kellő távlatból szemlélje a franczia forradalom borzalmait s megvetéssel teljen el iránta. Így indul meg ez az óriási szellemi áramlat, mind nagyobb méreteket öltve s mig az anglikánizmus minden erőmegfeszítés mellett csak önmagát emészti, addig az üldözött Egyház mind fényesebben bontakozik ki az olvasó előtt, úgy, hogy az egykori no popery-t ez a jelszó váltja föl: töröljük el az anglikán egyházat!

Ez a műnek vázlatos kerete, melyen belül csaknem bámulatba ejt a fölhalmozott anyag

változatossága. Megismeri az olvasó az angol tudományosság nagyszabású otthonait, betekintést nyer az ország alkotmányos világába, az anglikánizmus szervezetébe, ennek sokoldalú, de tehetetlen erőmegfeszítéseibe, látja a ritualizmus vergődését. Föltárva e század annyi szellemhősné tanulságos életpályáját, kik a jellem nagyságával és szilárdságával vonzzák az olvasót.

Megrágadón szemléli az igazság után epedő lelkek vívódásait egy Spenczer, Manning, Newman pályafutásában, kik az anglikánizmust, — melyben születtek, — akarván új létalapokkal ellátni, a katolicizmusnak válnak valóságos fényoszlopaivá. E főalakok köré csoportosulnak az események s a többi személyek, kiknek nagymérvű küzdelmeiből szív- és észnemesülést merithet az olvasó.

S a tárgynak mind ez változatossága az előadás páratlan könnyedségével gyönyörködte a nélkül, hogy rajta a fordításokban gyakori nehézkességeknek csak nyoma is észrevehető volna.

A művet különben, melyet boldogemlékű IX. Pius, a közelmúltban szentséges Atyánk, XIII. Leo pápa s számos bíboros gazdag elismerésben részesített, misem jellemzi jobban, mint egyik bíborosnak következő nyilatkozata: »Abbé ur! . . . Könyve új fegyvert nyújt a vitatkozók kezébe, fegyvert, mely inkább gyógyít, mint sebesít.«

Azért ismételtén őszintén ajánljuk, mert abban minden rendű és rangú kétségtelen szellemi élvezetre találhat.

A mű ára (egy kötet, 532 oldal) 2 forint 50 krajczár.

A budapesti növedékpapság Magyar Egyházirodalmi iskolája.

Igazságszolgáltatás.

A legénykedés következménye. Kis-Marján történt ez év tavaszán, hogy a korcs-mában nagyobb társaság mulatott együtt. Az egyik ember *Lehniczki* Lajos azonban sehogy sem tudott nyugodtan maradni, folytonosan galibát csinált, úgy, hogy végre is az ott levő csendőr rendre intette. Erre azzal felelt Lehniczki, hogy megfogta a csendőr szuronyát Később meg egyszer neki ment Lehniczki a csendőrnek, a ki erre fegyveréhez nyúlt s kardjával több sérülést ejtett Lehniczkin, akit ezen felül a csendőr még fel is jelentett. Tegnap volt ez ügyben a végtárgyalás, a melyen a vád beigazolást nyert s így a törvényszék a vádlottat bűnösnek mondta ki, azonban figyelembe vette az enyhítő körülményeket és csak nyolcz napi elzárásra ítélte.

Az anyagiilkossági pör vége. Balázs János anyagiilkossági bűnpörében a pestvidéki törvényszék tegnap hozta meg az ítéletet. A védő dr. *Visontai* Soma fényes beszédben fejtegette ki, hogy a kétségtelen bizonyítékok hiányában marasztaló ítéletet hozni nem lehet. Mert, ugymond, inkább száz bűnöst hagyjunk menekülni, mint egy ártatlan embert elítélni. Az ügyész nem erre az álláspontra helyezkedett és Balázs János bűnét beigazoltnak látta. Ez alapon kérte Balázs János elítélését. Az elnök kérdést intézett Balázshoz, van-e még védelmére valami mondanivalója? Figyelmeztetem, Balázs, mielőtt a törvényszék ítéletre vonul vissza, térjen magába. Folytonos tagadásával nem segít az ügyén.

Balázs János: Én nem tagadtam, csak azt mondtam, a mi igaz.

A törvényszék ezután ítélethozatalra vonult vissza. Félórai tanácskozás után hirdette ki Bánó elnök a törvényszék ítéletét, amely Balázs Jánost a büntetőtörvénykönyv 279. §. és 280. § ai alapján, rokon ellen irányuló szándékos emberölés büntette miatt *életfogytig tartó fegyházra ítélte.*

Az ítélet kihirdetése után az elnök Balázs vádlottat megkérdezte, hogy megnyugszik-e az ítéletben.

Balázs halvány arczeccal állott a birság elé. — Nem nyugszom meg. Ezt az ajándékot nem fogadom el!

Az ügyész, valamint a védő, fellebezést jelentettek be. Az ügyész az ítélet súlyosbitása végett.

TANUGY.

Érettségi vizsgálat a főreáliskolában. A helybeli állami főreáliskolában a második szóbeli javító érettségi vizsgálat f. évi decz. hó 7-én lesz, a teljes érettségi vizsgálatnak írásbeli része pedig decz. 1., 2., 3. és 4-dik napján.

Nagyvárad, 1899. november 24.

Az igazgató

Az iskolaszék gyűlése.

A községi iskolaszék tegnap délután 3 óraker válaszó, majd pedig rendes gyűlést tartott.

Választások.

A válaszó gyűlésen *Mezey* Mihály, a köz-igazgatási bizottság által kiküldött választási elnök elnöklete alatt jelen voltak:

Dr. Sipos Árpád, Réz Mihály felügyelő-igazgató, Sulyok István, Gábel Jakab, Huszár Károly, Auspitz Adolf, Markovits Pál, Molnár Lajos, dr. Baróthy Ákos, dr. Radó Ignác, Némethy Károly, Bozóky Béla, Borlé Ferencz, dr. Tóth Mihály, Molnár Imre, Heringh Sándor, Beczkay Lajos, Böszörményi Géza, Maternyi Imre, dr. Vucskics Gyula, dr. Berkovits Ferencz, Gabrielly Lajos, dr. Kornstein Lajos, dr. Konrád Márk, Ritoók Zsigmond, Mihuti Péter, Szokoly Tamás, Vaday József.

A tanügyi bizottság javaslatára megválasztották:

az elemi fiúiskolához Balogh Károly és Tóth Mariskát, Tóth Imre községi tanító leányát egyhangulag,

a polgári leányiskolához kézi munka tanítónőit állásra: Perné Nárézt szintén egyhangulag.

A megválasztottak díjleveleinek kiállítására — és megerősítésének elrendelése után a válaszó gyűlés *rendes gyűléssé* alakult dr. *Sipos* Árpád elnöksége alatt.

A rendes gyűlés.

Az elnök mindenekelőtt jelentést tett a válaszó gyűlés főnnebb ismertett eredményéről, majd dr. Korda Kálmánt parentálta el, kinek emlékéit jegyzőkönyvbe vették. Bejelentette ezután az elnök, hogy az olasz-i elemi leányiskola I. osztályához, valamint az újvárosi elemi fiúiskola II. osztályához parallel osztályokat állítottak fel. Előbbihez ideiglenesen Szemes Ilonát nevezték ki, utóbbihoz pedig Bodnár Jánost helyezték el, kinek helyére a váraljai elemi fiúiskola IV. osztályához ideiglenes minőségben Szabó Sándor okl. tanítót nevezték ki.

Ezután Vaday József közs. iskolai igazgatótanító kiváló tanügyi író »Erkölcsei Vezérkönyv« című könyvének vizsgai jutalomkönyv gyanánt való kiosztását határozták el.

Réz Mihály felügyelő-igazgató hivatalos jelentése került ezután sorra, melynek intézkedést nem igénylő részeit tudomásul vették. A jelentésből az ovodák nagy mérvű látogatását s az egészségi állapotnak aggasztó voltát tudomásul vették, ugyancsak örvendetes tudomásul szolgált a humánus egyletek azon törekvése, hogy a szegény tanulóknak az iskolalátogatást részint állandó ebéddel, részint ruházattal való ellátással teszik lehetővé.

A gyermekbarát és Haas Gottlieb egyesületnek humánus ténykedéseikért jegyzőkönyvileg köszönetet szavaztak. A párhuzamos osztályok berendezésére 155 korona 41 fillért utalványoznak ki.

Dr. *Vucskics* Gyula meginterpellálta a felügyelő-bizottságot az ujonnan felállított V—VI. osztály népessége felől, mire a felügyelő-igazgató bejelentette, hogy az Olasziban ujonnan felállított V. osztályban 50 tanuló iratkozott be; a polgári fiúiskola I. osztályában a népesség mecsökkent s nincs kizárva, hogy a következő tanévben a polgári iskola egyik felső osztálya beszüntethető lesz.

A *kir. tanfelügyelő* átiratát olvasták fel, melynek kapcsán a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletét közli a gyermekek hazafias és erkölcsi nevelése tárgyában. Utasították a községi iskolák tanító személyzetét, hogy jövőben a gyermekeket a templomba személyesen kísérjék fel.

Bodnár János közs. tanító mellékfoglalkozás tárgyában benyújtott kérvényét a köz-igazgatási bizottsághoz pártolólag terjesztik fel.

A *kir. tanfelügyelő* felhívja az iskolaszéket, hogy a tanulókat *havi értesítővel* lássa el. — *Hegyesi* Márton kérde, mikor készül az a miniszteri rendelet, mert az csak papíron született s papíron halt meg, sokkal észszerűbb, ha a tanítók tanítanak s nem statisztikáznak. *Gábel* Jakab hasonló értelemben szólt föl, indítványozta, hogy keressék meg a *kir. tanfelügyelőt*, hogy a rendelet alól mentesse fel a községi iskolákat, annyival is inkább, mert a községi iskolákban a rögtön értesítő van használatban. A gyűlés ily értelemben határozott.

Még egy átirata került sorra a *kir. tanfelügyelőnek*, a *tanulók mellék foglalkozása tárgyában*, amit amennyiben annak érvényt szereztek, tudomásul vették.

Szócsné F. Karolin szabadságolásának engedélyezését tudomásul vették, olyformán, ha egészsége mégsem állana helyre — nyugdíjazása iránt fognak intézkedni.

A polgári iskola tanártestülete kéri a községi iskolaszéket, hogy Belezna, Antal *ének-könyvének* kísérletképen való behozatalát engedélyezze. *Hlatky* Endre hivatkozva Belezna Antal hazafias érzületére kiváló zenei szak-képzettségére — ajánlja az engedélyezést.

Mezey Mihály a törvényre való hivatkozással elveti az engedély megadását. *Gábel* Jakab, dr. *Tóth* Mihály, dr. *Molnár* Imre hozzászólása után az engedélyt azon megszorítással, hogy a jelenlegi tankönyv használata mellett, a gyermekek minden megterhelésénélkül tovább is a jelenlegi módszer szerint tartandó fenn, az engedélyt a jelen évre ideiglenesen utólagos felülvizsgálat mellett megadják.

A polgári iskola tanártestületének előterjesztése következett ezután, ami izgalmas érdeklődést keltett.

A polgári iskolai tanárok arra kéri az iskolaszéket, hogy a polgári fiú-iskolát vegyék ki a felügyelő-igazgató hatásköre alól. A felolvasott javaslatot kiadták *Hegyesi* Márton, *Berkovits* Ferencz s *Sulyok* István tagokból álló bizottságnak, — *Ritoók* Zsigmond azon indítványával, hogy a fennálló szabályzat revideálása iránt tegyen javaslatot. A tanítói kar egyébként a felügyelő-igazgatónak megtagadta az engedelmisséget. Dr. *Tóth* Mihály polgári iskolai igazgató kijelentette, hogy olvasta ugyan mint magánember a felterjesztést, de hivatalosan nem vett róla tudomást. A felterjesztést a többi iratokhoz csatolták.

Ezzel az ülés véget ért.

SZINHAZ.

Jászai Mari nem vonul vissza.

Budapest, nov. 23. (Saját. tud. táv.)
Jászai Mari a Nemzeti világhírű tragikája azon hirrel szemben, hogy visszavonul a színpadtól, most nyilatkozik s kijelenti, hogy nemcsak, hogy nem vonul vissza, sőt most tanul a legnagyobb energiával. Annyira távol állok a visszavonulástól, hogy ha az új intendáns személyében, nem reméltem volna színházunk meg-

váltóját, az öt esztendei mellőztetés után azon ponton állottam, hogy más színháznál keressék munkát.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Írta: Fernand-Huc.

Francziából fordította — Ö.

IV.

Mire a nap fölkel és aranyos sugarait az Oceán tükrére vetette, a kis csolnak már meszsze volt a hajótörés színhelyétől. Miután egy kis szellő is lengedezett, Aubert kifeszítette a csolnak kis vitorláját, ezáltal tetemesen meggyorsítván a haladást.

Mig Gérard láztól gyötörtetve feküdt a bárka alján, a kis Henrik számtalan kérdéssel ostromolta a matrózt, ki mosolyogva felelt meg azokra az ő rossz angol kiejtésével.

Dél tájban Gérard elég erősnek érezte magát, hogy társaival ebédeljen, azután kérdezősködött utjuk iránya felől.

— Nyugat felé haladunk, mert arra remélhetjük, hogy szárazat érünk, vagy hajóval találkozunk.

— Hol vagyunk most?

— Biz azt nem tudhatjuk, hogy a vihar merre fúzte a hajót! Lehet, hogy az Oceán közepén vagyunk, de az is lehet, hogy csak néhány mértföldre vagyunk a szárazföldtől.

— Adja Isten, hogy ne tarison sokáig az átkelés, mert én nem bírnám ki.

— Majd csak megsegít az Isten!

— Ha ön megment minket, számíthat hála-
lámra! — szólt Gérard.

— Jó, jó, majd beszélhetünk arról később is.

A nap minden fontosabb esemény nélkül telt el. Az éjre vonatkozólag abban állapot-
tak meg, hogy felváltva virrasztanak.

Reggel felé éppen Aubertre került a sor a virrasztásban. Elgondolkodott, hogy talán még napokig itt kell bolyongniok a tengeren egy beteg emberrel és egy gyermekkel; elgondolkodott, mennyit kell még szenvedniök az éhségtől, szomjúságtól, a nap hevétől és az éjjeli hiedgtől is; s vajjon lesz-e elég erejük azt kiállani? . . .

De úgy volt megírva, hogy a Roanoke hajótöröttjeinek szenvedése véget érjen. Aubert egyszerre a távolban egy vitorlát vett észre. Mikor meggyőződött, hogy nem csalódik, felkötötte Gérardot.

— Uram! keljen föl! meg vagyunk mentve! Egy hajó közeledik egy óra múlva itt lesz!

Gérard fölkel s mikor meglátta a hajót, megindultan ölelte karjába fiát.

— Megmentve! Henrik! gyermekem, meg vagyunk mentve!

Egy norvég három árboczos volt a közeledő hajó, mely India felé tartott. Egy óra múlva a három hajótörött a fedélzeten volt.

ELSŐ FEJEZET.

Long-Island déli részén van egy kis öböl, melynek partján a csinos Canorsie falu fekszik. Egy alacsony domb oldalán terül el a többnyire szép villákból álló falvacska; vele szemben az öböl szigetkői között kisebb-nagyobb hajók, csolnakok és halászbárkák lebegnek a vizen.

1889 május elején egy napon a parton egy matróz javítgatta hálóját néhány lépésre a falu legutolsó házától. Tipusa volt az igazi vén matróznak.

Rövid, kissé görbe lábai, zömök teste, széles, kissé hajlott vállai voltak. Egykor szőke tengerész-módra kiborotvált szakála most fakó, arca redős és naptól barnított volt. Arcán széles sebhely húzódott végig bal szemén át, melyet el is vettett. Megmaradt jobb szeme, kicsiny, élénk és mindig mozgó volt, mintha helyetesen akarta volna a másikat is. Füleiben arany karikák lógtak s két dugóhúzó alakú haj-tincs tette arcát még barátságosabbá.

Időnként a matróz abban hagyta munkáját, kivette szájából a pipáját s néhány szót váltott azon fiatal fiúval, ki a homokban heverve a New-York-Heraldot olvasta.

— Mit olvas György urfi? — kérdezte egyszer

— Nézd meg, Péter!

Odanyújtotta az újságot, ujjával egy szokatlanul nagy betűkkel nyomtatott hirdetésre mutatva.

Közönség köre.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Legyen szives becses lapjában soraimnak helyt adni.

Az elmúlt hónap egy hétfő reggelén a kolozsvári-utcán levő Steinberger-féle üzletbe szívtart venni mentem s mikor kijöttem a boltból, az utcán nagy csődületet láttam, mely a közlekedést is megakadályozta. A csődületet a következő eset okozta: egy csavargó ellopta öt forintját egy munkás embernek s még ráadásul ökölrel agyba-főbe verte s a földre letépte. Huszár Adolf fűszerkereskedő — kinek üzlete közelében történt az eset, — látta a csoportosulást s négyyszer telefonozott a velenzei rendőrségre, de rendőr nem érkezett. Huszár Adolf erre megszánván a szegény embert, személyesen volt kénytelen a csavargót a káros emberről eltávolítani. E jelenetnél Braun József kereskedő is jelen volt. Kevés idő múlva jött egy rendőr egy napszamos-féle emberrel, a kit én megszólítottam, hogy már négyyszer kértünk a rendőrségtől segílyt, de nem jött rendőr; felszólítottam a rendőrt, hogy vigye be a csavargót, de ő kezeivel hadonászva kijelentette, hogy semmi köze hozzá s letért a napszamosra s Huszár és Társa cég üzlete melletti sikátorba, ott beszélgettek kis ideig, aztán visszajöttek, a mikor újból figyelmeztetem a rendőrt kötelességére; de ő durván felelt, mondván: *semmi közöm hozzá; menjen dolgára.* E durvaságra azt feleltem: ne henczegjen, mert ha leteszi a rendőri ruhát, újból csak paraszt lesz, mint volt. Viselkedését följelentem a kapitányságnál! Ő azonban megelőzött a följelentésben s engem hatóság elleni kihágás miatt megidéztek; én megjelentem s hivatkoztam Huszár Adolf és Braun József tanukra, kik az egész esemény lefolyása alatt jelen voltak. November 16-án délután 3 órakor hallgattak ki bennünket; előzőleg azonban hosszasan várokoztunk az előszobában.

Először Huszár Adolfot szólították be, ki előtt a panaszos rendőr jelentette a *nagyságos* fogalmazó urnak, hogy Huszár itt van s a *panaszos közrendőr* vallatta a tanukat s figyelmeztette Huszárt, *hogy igazat beszéljen.* Azután Braun József tanut vallatta *panaszos rendőr*, kivel durván személyeskedett s kijelentette, hogy nem fogadja el tanunak, mert büntetve volt köztisztaság elleni kihágás miatt s így haragszik a rendőrségre; végre ötnegyed órai — a *részeges csavargók közötti* — ácsor-gás után beszélítették; a nagyságos fogalmazó ur kihirdette az ítéletet: *tekintve szeplőtelen előéletemet, három forint pénzbírságban marasztal el;* s megkérdezte, belenyugsom-e az ítéletbe. Én kijelentettem, hogy bele nem nyugszom, mert az csak nem lehet kihágás, hogy én azt mondtam a rendőrnek, ha leteszi a rendőri ruhát, ismét paraszt lesz; — s mintsem még egyszer ötnegyed órát csavargók közt álldogálva töltsek el, a három forintot lefizetem; le is fizettem, melyet a nagyságos fogalmazó ur nyugtázott is. Mikor a nyugtát kezembe vettem, megtámadott a közrendőr, mondván: *különb ember vagyok, mint maga s ha leteszem a rendőri ruhát, akkor sem cserélek magával.*

Ilyen durvaságokkal illetett a hivatalos helyiségben a nagyságos fogalmazó ur előtt, a nélkül, hogy az csak egy szóval is rendre utasította volna. Ezek után egyetlen szó nélkül eltávoztam a hivatalos helyiségből. Másnap az esetet a nagyságos Polgármester urnak bejelentettem, ki megígérte, hogy elégtételt fog szolgáltatni részemre.

Ez esetről az a tanulság volna levonható, hogy egy közrendőrt még hivatalos kötelessé-

gére sem lehet figyelmeztetni akkor, a mikor a közrendőr egy polgárt s egyszersmint köztisztviselőt, Nagyvárad tanügyét 28 év óta szolgáló tanítót és háztulajdonost hivatalos helyiségben szabadon sértegethet a nélkül, hogy a nagyságos fogalmazó ur által rendre-utasíttatnák.

Az ügy érdemleges elbírálását a nagyérdemű közönségre bízván, maradtam

Nagyváradon, 1899. november 23-án.

Tek. Szerkesztő Urnak

tisztelője

Markovits Pál,

közs. isk. tanító.

TA VIRATO K.

A király.

Bécs, nov. 23. Ő felsége ma délelőtt 20 óraig tartó látogatást tett Trani grófnőnél a Meissl és Schadn-féle szállóban.

A pénzügyi bizottság ülése.

Budapest, nov. 23. (Saj. tud. táv.) A képviselőház ülése után tartotta meg a pénzügyi bizottság ülését, melyen Komjáthy Béla felvetette azon indítványt, hogy a pénzügyi bizottság azon tagjai, akik a kvóta-bizottságnak is tagjai, incompatibilisek legyenek a kvótajavaslat tárgyalására.

Széll Kálmán miniszterelnök, Falk Miksa és Matlekovics Sándor egyrészt a gyakorlatra hivatkozik, másrészt pedig utaltak arra, hogy ez ügyben csak a Ház határozhat. Ez ügyben érdemleges határozatot nem hoztak.

A kvóta-javaslatot a képviselőház hétfőn fogja tárgyalni.

Az új kvóta és az osztrákok.

Bécs, nov. 23. (Saját tud. távirata.) A jobboldal végrehajtó bizottsága tegnap foglalkozott a kvóta-kérdéssel s izgalmas vitában hangoztatták, hogy a többség *nem fogadhatja el a kvótát.* A Reichsrathban ma kezdetét vette az obstrukció. A kiegyezési ügyek voltak napirenden és Dolczal cseh képviselő az 1900. évi népszámlálásról adván indítványt, délutánig folyton beszélt. Délután megszakították a szónokot, de este folytatni fogja beszédét.

Bécs, nov. 23. (Saját tud. távirata.) A Reichsrathban Dolczal beszéde után Sileni beszélt fél 5-ig. A kormány azon van, hogy a kiegyezési javaslatokat első felolvasásban elfogadják még az éjjel s az ezt megátolni akaró obstrukció csufos kudarczczal végződött, mert már este elkezdtek a kiegyezés tárgyalását. Az ülés háromnegyed kilenczkor ért véget.

Salisbury beteg.

London, nov. 23. Salisbury lord miniszterelnök influenzát kapott és nem mehet ki a szobából. Az ügyek vezetésére is képtelen. (M. T. I.)

A pestis.

Santos, nov. 23. A legutóbbi tíz nap alatt két új pestis-eset fordult elő. A kórházba hét beteget ápolnak, a kik közül hat gyógyulófélben van. (M. T. I.)

Salisbury né halála.

London, nov. 23. Salisburynek felesége ethunya alkalmából Ferencz József király is kifejezte részvétét, (M. T. I.)

Letartóztatott pénzügyminiszter.

Bécs, nov. 23. (Saját tud. t.) Szent-pétervárt, Berlinben, Bécsben elterjedt annak hirt, hogy White orosz pénzügyminisztert, a csár legbensőbb tanácsadóját elfogták. A bécsi nagykövetség erről még nem kapott értesítést.

Vilmos császár Angliában.

London, nov. 23. A mai udvari ebéden, a melyre 37 vendég volt hivatalos, a királyi családon és a császári vendégeken kívül jelen voltak a belga, dán, görög, portugál és román követek, továbbá Eulenburg és Bülow grófok és Lascelles berlini angol nagykövet.

SZERKESZTOI POSTA.

Istvánffy István aljegyző urnak. *Helyben.*

Levélbeli felvilágosítását, hogy a Szabadságban megjelent nyilttéri közleménynek sértő szavai reánk s egyáltalán a Japokra nem vonatkoznak, hanem azokra, akik ilyen hír terjesztése által megsemmisíteni akarták, — s a félreértésre csak az szolgáltatott okot, hogy a rendkívüli felindulás miatt a szövegezés nem volt szerencsés, — szívesen vesszük tudomásul. Sajnáljuk, hogy ezt előbb nem tudatta velünk, mert akkor a mi előbbi üzenetünk is elmaradt volna.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, november 23.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	368.30
Magyar hitel	372.75
Allamvasut	339.—
Rimamurányi	324.—
Magyar jelzalog	183.50
Salgótarjáni	341.—
Wagon-kölcsön	623.—

Határidők.

Budapest, november 23.

Gabona. Gyenge.	
Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	4.94
Uj tengeri	6.51
Rozs okt.	5.08
Zab okt.	
Káposzta, repce, aug.	
Készáru 25,000 mm. változatlan.	

Bécs, november 23.

Érték. Javult.	
Osztr. hitel	371.25
Magyar hitel	373.50
Allamvasut	329.25

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. november 23-án.

Magyar aranyjárdék 4%	116.75
Magyar koronajárdék	95.35
Magyar vasuti kölesön aranyban 4,10%	120.—
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2,10%	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	118.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	93.75
Italméresi jog megváltási kötvény	98.90
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	98.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölesön	159.50
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	137.50
Osztrák járdék papirban	99.60
Osztrák járdék ezüstben	99.25
Osztrák járdék aranyban	116.50
Osztrák korona járdék	99.50
Osztrák államsorsjegyek	136.25
Osztrák magyar bankrészevény	905.—
Magyar hitelbankrészevény	373.25
Osztrák hitelintézeti részevény	370.70
Párisi vista	328.50
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	120.65
Németbirodalmi márka	9.57
London vista	47.82
20 márkás arany	11.78

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Utolsó hét.

HENRY CIRCUS

Nagyváradon, a Nagy-piacz-téren.

Ma, pénteken november hó 24-én este 8 órakor

utolsó

HIG-LIFE estély

a finom közönség találkája.

Uj Szenzációs! Szenzációs! Uj

Edison-féle ideal Chinematograf

ÉLŐ FÉNYKÉPEK.

Nagy kísorsolása

több értékes tárgynak. Főnyeremény.

egy uj női zsebóra.

Minden látogató váltott jegyére egy számot ingyen kap.

Fellépte

4 NOISETTES 4

világhírű biciklista családnak 3

férfi és 1 ifju hölgy.

MISS ELLA

Angolország legbájosabb műlovarnöje.

Parodia Dumer August (Mr Barker) által.

A legnagyobb szerű iskola és szabadon idomított lovak elővezetése.

G A V O T T E.

Az élő pénzek.

Nagy balett, táncolja az összes balett-személyet.

Komikus jelenetek 15 bohóc által.

Helyárak: Zártszék 1—3-ik sorig számozva 1 frt. I. hely 80 kr., II. hely 50 kr., karzat 25 kr. Katonák őrmestertől lefelé és deákok igazolvány ellenében és gyermekek 10 éven alul vásár- és ünnepnapok kivételével fizetnek: 1. hely 50 kr. II. hely 30 kr. Karzat 20 kr.

Részletes műsor 10 krért este a jegyszéknél kapható.

Jegyek előre válthatók Pauker Dánielnél

Holnap, nagy előadás. Szerdán, nov. 29-én utolsó előadás.

Számos látogatásért esd

mely tisztelettel

Henry,

tulajdonos és igazgató.

Legtisztább
Legjobb
Legolcsóbb

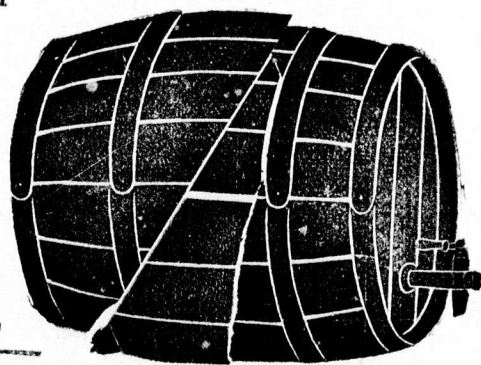
BOROK

Magyar
Hamisítatlan
Hegyi

CZEGLÉDY SÁNDORNÁL

„Zöldfa“-szállóda, Nagyvárad,

Kényelmes szobák, modern étterem, kávéház.

26 literen felül adónélkül.

Olcsó árak!

56 literen felül adónélkül.

Á R J E G Y Z É K:

Saját termésű hegyi ujbór literje kicsinyben	— frt 36 kr.	nagyban	— frt 32 kr.
1885. Nagyvárad fehér	— frt 40 kr.	—	— frt 36 kr.
1886. Érmelléki fehér	— frt 50 kr.	—	— frt 46 kr.
1886. Erdélyi fehér	— frt 40 kr.	—	— frt 32 kr.
1885. Ménesi veres	— frt 60 kr.	7/10 palack	— frt 50 kr.
1886. Sashegyi veres	— frt 50 kr.	—	— frt 40 kr.
1885. Diószegi bakkr	1 frt — kr.	—	— frt 80 kr.
1886. Erdélyi rizling	1 frt — kr.	—	— frt 80 kr.
1880. Szomorodni	2 frt — kr.	—	— frt 50 kr.

Két éves, gyökeres legfinomabb különféle faju szőlővesszők kaphatók